



# **Gedrag en welbevinden tijdens de Corona-crisis**

Resultaten 4e meting

Onderzoek en Business Intelligence



**Gemeente Rotterdam**

## Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

**Datum:** 17 juli 2020

**Auteur(s):** Bianca Stam

**Vragen:** [onderzoek@rotterdam.nl](mailto:onderzoek@rotterdam.nl)

# Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Gedragmaatregelen	6
2.1	Houden aan gedragsregels	6
2.1.1	Verandering in het houden aan de gedragsregels	7
2.2	Handen wassen	8
2.2.1	Verandering in handen wassen	9
2.3	Bezoek	9
2.3.1	Verandering in bezoek	9
2.4	Afstand houden	10
2.4.1	Verandering in afstand houden	10
2.5	Risico-inschatting	12
2.5.1	Verandering in risico-inschatting	13
2.6	Maatregelen helpen	14
2.6.1	Verandering in mening of maatregelen helpen	14
2.7	Opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.7.1	Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.8	Testen	17
3	Gezond zijn en gezond gedrag	18
3.1	Welbevinden	18
3.1.1	Verandering in mentaal welbevinden	19
3.2	Leefstijl	19
3.2.1	Verandering in leefstijl	20
4	Vertrouwen in de Nederlandse aanpak	22
4.1	Sociale omgeving	22
4.1.1	Verandering in sociale omgeving	23
4.2	Onduidelijkheid maatregelen en kritische geluiden	24
4.3	Draagvlak voor de maatregelen	25
4.3.1	Verandering in draagvlak	25
4.3.2	Wat als de gedragsmaatregelen langer gaan duren?	27
5	Over de deelnemers	28



# 1 Inleiding

Sinds half maart heeft de overheid in Nederland maatregelen ingevoerd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Om beter te begrijpen hoe mensen denken over de afgekondigde maatregelen, wat hun drijfveren zijn om zich hieraan te houden en wat de impact op mensen is, hebben de Gedragsunit van het RIVM, GGD/ GHOR NL en de regionale GGD'en een onderzoek gedaan. Het onderzoek gaat over het gedrag van mensen, wat ze vinden van de gedragsmaatregelen van de overheid en hoe het fysiek, mentaal en sociaal met ze gaat in de periode dat het coronavirus zich verspreidt en de maatregelen zijn ingevoerd. Het onderzoek wordt meerdere keren herhaald.

De eerste meting vond plaats in de periode van 17 april tot en met 24 april 2020. Van 7 mei tot en met 12 mei is de 2<sup>e</sup> meting uitgevoerd, de derde meting volgde van 27 mei tot en met 1 juni en de vierde meting vond plaats van 17 tot en met 21 juni. Aan de vierde meting hebben in totaal 50.291 mensen meegedaan van 16 jaar en ouder. 35.657 hebben aan alle vier de meetrondes meegedaan.

In deze rapportage worden de resultaten voor de 5.903 deelnemers van de vierde meting uit de regio van GGD Rotterdam-Rijnmond beschreven. De trends die over de vier metingen heen gepresenteerd worden zijn gebaseerd op deelnemers die aan alle vier meetrondes hebben meegedaan. Dat zijn 4.713 respondenten. De resultaten die over meetronde 4 gepresenteerd worden, en dus gebaseerd zijn op alle 5.903 respondenten die in deze meting meededen, kunnen daarom afwijken van de cijfers die in de trends gepresenteerd worden.

De landelijke resultaten van dit onderzoek zijn te vinden op de website van het RIVM. Veel teksten in

deze rapportage zijn overgenomen van deze website.

## 2 Gedragsmaatregelen

Sinds half maart gelden in ons land diverse gedragsregels die erop gericht zijn het aantal contacten met anderen te reduceren (bijvoorbeeld 1,5 meter afstand houden). De regels moeten ertoe bijdragen dat tijdens contacten met anderen het coronavirus niet wordt overgedragen (hygiëne-maatregelen). Als mensen denken dat de gedragsregels helpen om besmettingen van zichzelf of anderen te voorkomen kan dit hun motivatie om zich aan de gedragsregels te houden versterken. Echter, de huidige situatie vraagt ook veel van mensen: ze beperken de vrijheid en mogelijkheden. Dit kan impact hebben op de mentale, fysieke, en sociale gezondheid. En op de verwachting hoe lang mensen de maatregelen steunen. Deze inzichten in het gedrag helpen de overheid om burgers beter te kunnen ondersteunen en te informeren om de gedragsregels te blijven opvolgen.

### 2.1 Houden aan gedragsregels

Het onderzoek laat zien dat het niet handen schudden de meest makkelijk na te leven regel is. Maar liefst 98% zegt geen handen meer te schudden. Daarnaast geeft 85% aan 'niet meer dan 3 mensen op bezoek' te ontvangen. Ook het handen wassen wanneer dit nodig is (78%), het niet bezoeken van mensen met een kwetsbare gezondheid (78%) en het in de elleboog hoesten of niezen (69%), het gebruik van papieren zakdoekjes (66%) en het niet bezoeken van 70-plussers (66%), lukt over het algemeen goed. Meer dan 10 keer per dag handen wassen blijkt lastiger te realiseren (43%). Het onderzoek laat zien dat 60% in de afgelopen week niet op een drukke plek is geweest waar geen 1,5 meter afstand gehouden kon worden. Van degenen die wel op een te drukke plek zijn geweest, besloot 29% van hen rechtsomkeert te maken.

Figuur 1: Percentage mensen dat zich in de praktijk aan de gedragsregels houdt, meting 4

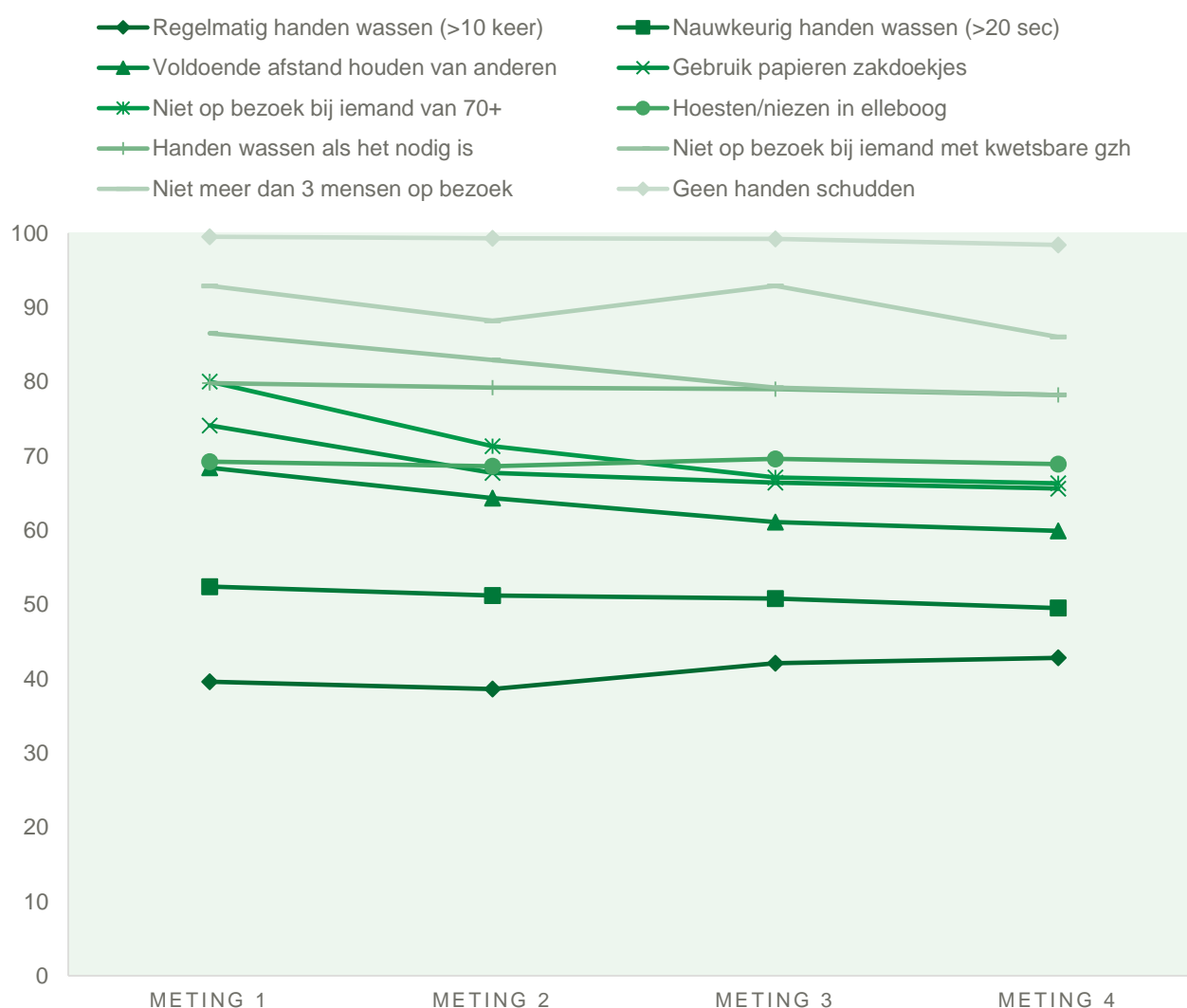


### 2.1.1 Verandering in het houden aan de gedragsregels

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft zich te houden aan de hygiënemaatregelen, zoals handen wassen en hoesten of niezen in de elleboog, is redelijk stabiel gebleven. Het gebruik van papieren zakdoekjes is afgenomen (naar 66%, dit was 74% in ronde 1). Na verloop van tijd geven minder deelnemers aan zich aan de 1,5 meter afstand te houden.

In vergelijking met de eerste meting is een afname van 9% te zien van het aantal mensen dat afstand houdt. Ook de versoepelde maatregelen zoals niet meer dan drie mensen op bezoek en niet op bezoek gaan bij iemand met een kwetsbare gezondheid worden door minder deelnemers opgevolgd. Hoe meer mensen elkaar weer ontmoeten, hoe belangrijker het is dat mensen zich aan de maatregelen houden die nog wel gelden, zoals de hygiënemaatregelen.

**Figuur 2: Verandering in het houden aan de gedragsregels, meting 1, 2, 3 en 4**

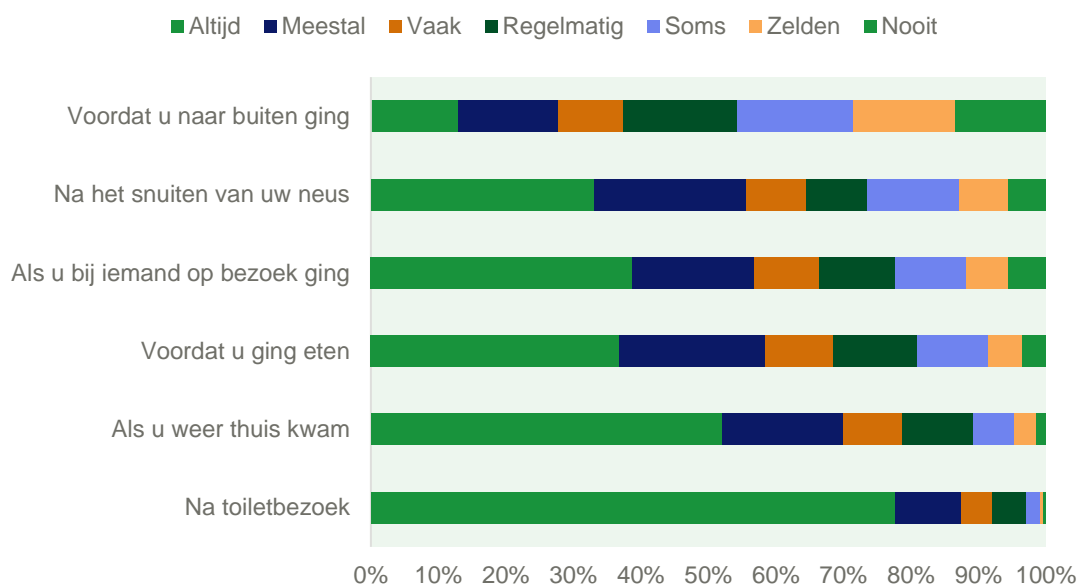


## 2.2 Handen wassen

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd om in te schatten hoe vaak ze hun handen wassen in situaties waarin dat moet. Mensen hebben duidelijk de gewoonte om hun handen te wassen na een toiletbezoek: 87% van de mensen geeft aan dat zij in de afgelopen week hun handen meestal of altijd wassen na een toiletbezoek.

Zeventig procent van de mensen geeft aan meestal of altijd handen te wassen na thuiskomst. De gewoonte is een stuk minder sterk in andere situaties, zoals na het snuiten van de neus of bij anderen op bezoek gaan. Handen wassen vóórdat mensen naar buitengaan doet 28% van de mensen vaak tot altijd.

**Figuur 3: Waste u uw handen, meting 4**



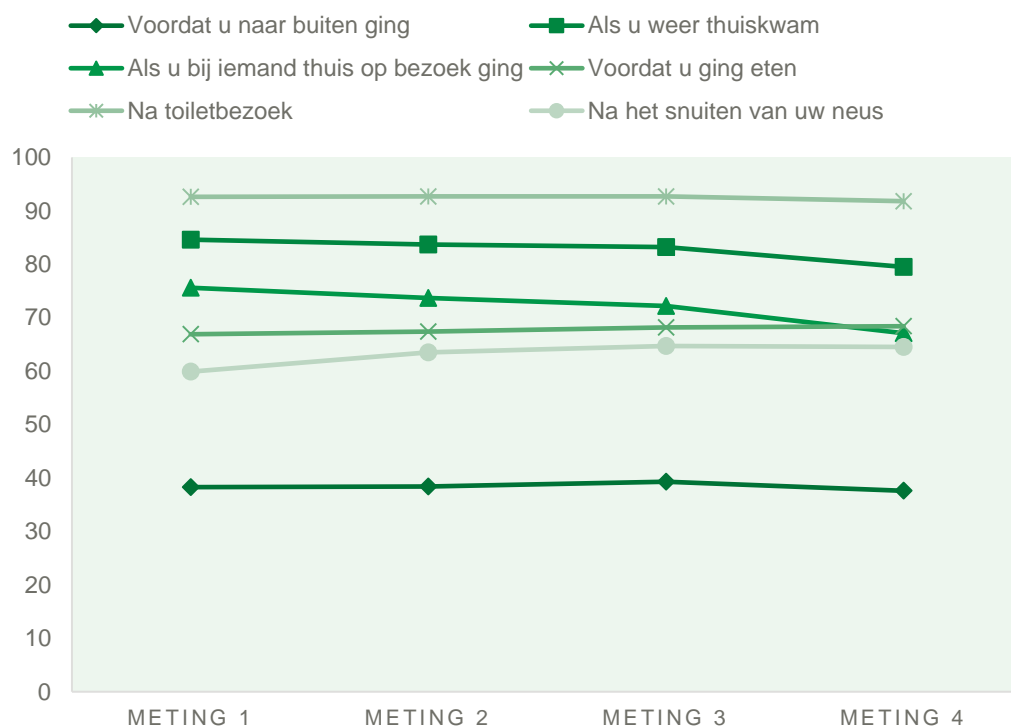


### 2.2.1 Verandering in handen wassen

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Voor de meeste situaties zijn er geen grote verschillen ten opzichte van eerdere metingen omtrent handen wassen. Het percentage deelnemers dat aangeeft handen te wassen

als zij bij iemand op bezoek gingen, is het meest afgenomen: van 76% in de eerste meting naar 67% in de vierde meting. Het percentage mensen dat aangeeft handen te wassen wanneer zij weer thuiskwamen daalt ook licht (-5 procentpunt). Het percentage mensen dat de handen wast na het snuiten van de neus is in meting 4 met 5 procentpunt toegenomen in vergelijking met meting 1.

Figuur 4: Verandering in het handen wassen, vaak tot altijd, meting 1, 2, 3 en 4



## 2.3 Bezoek

Van de deelnemers aan het onderzoek gaf 60% aan in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen. Voor 47% van de mensen bleef het aantal keren bezoek per week beperkt tot 1 of 2 keer. De resterende 14% ontvangt 3 of meer keer per week bezoek.

### 2.3.1 Verandering in bezoek

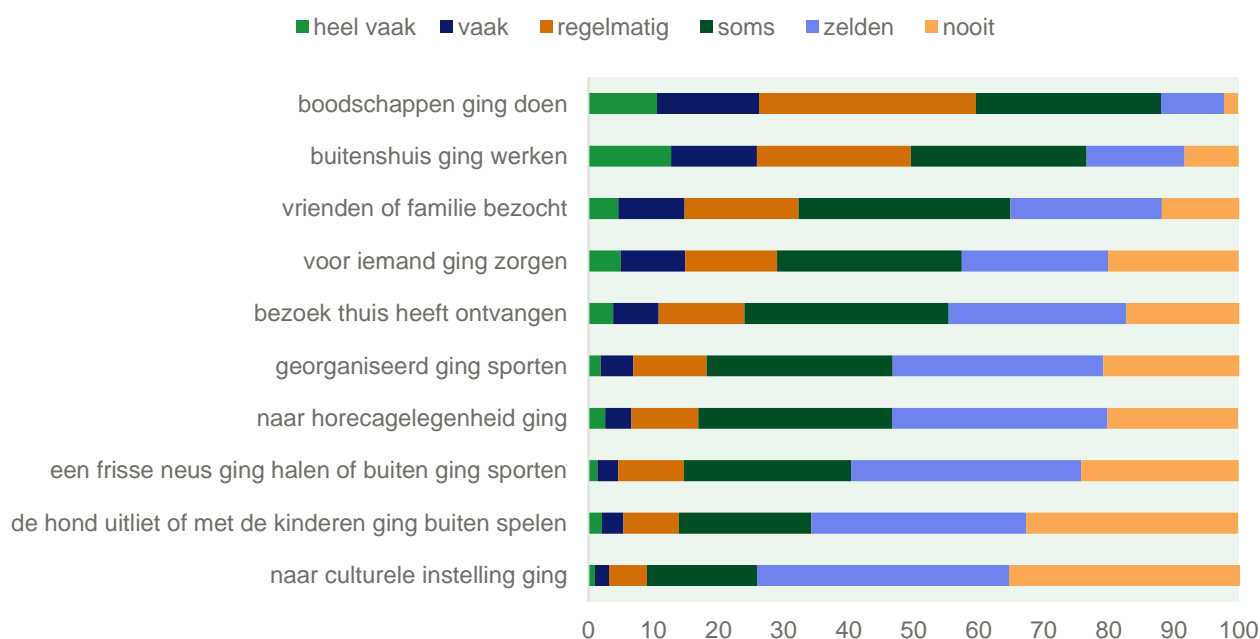
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het aantal mensen dat aangeeft in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen, is met 18 procentpunt afgenomen ten opzichte van de eerste meting.

## 2.4 Afstand houden

Een belangrijke maatregel, het op 1,5 meter afstand blijven van elkaar, blijkt niet altijd door iedereen te worden nageleefd. Uit onderstaande grafiek blijkt dat in 88% van de gevallen mensen soms tot heel vaak te dichtbij kwamen met boodschappen doen. Driekwart van de deelnemers gaf aan dat mensen te dichtbij kwamen wanneer zij naar buiten

gingen voor werk. Bij het bezoeken van vrienden of familie of bezoek thuis ontvangen is dit respectievelijk 65% en 55%. Tijdens een bezoek aan een culturele instelling (zoals een bioscoop of theater) geeft 74% van de respondenten aan dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen. In andere situaties die onlangs weer mogelijk zijn geworden, zoals georganiseerd sporten en het bezoeken van horeca is dit 53%.

Figuur 5: Percentage mensen dat aangaf dat mensen te dichtbij kwamen, meting 4

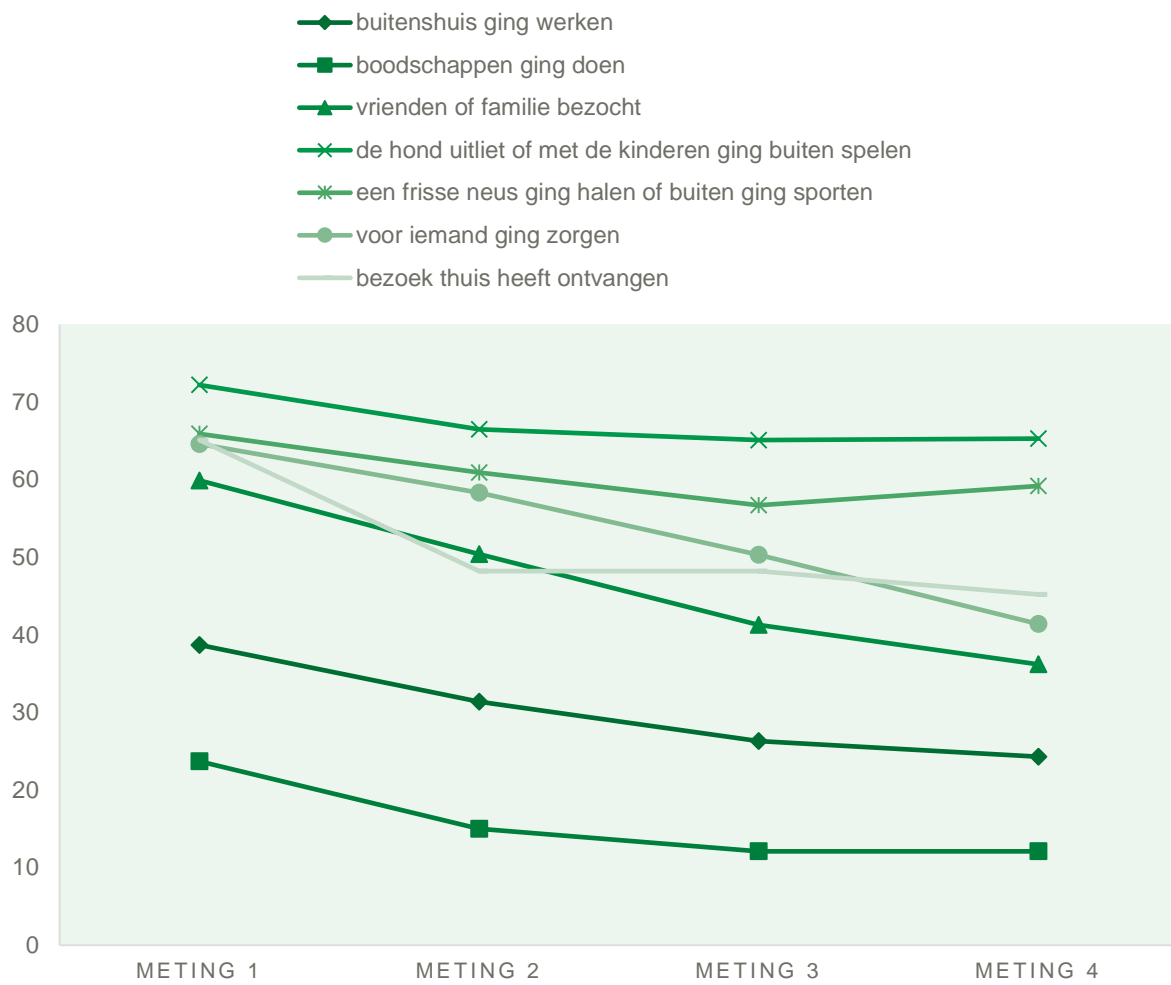


### 2.4.1 Verandering in afstand houden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In vergelijking met de eerste meting is op bij alle gelegenheden een toename te zien van het aantal mensen dat te dichtbij komt. Niet alleen op plekken waar veel andere mensen zijn, ook bij het bezoek van vrienden of familie of bezoek thuis, waar mensen vaak langere tijd (binnen) in elkaars gezelschap zijn. In de eerste meting gaf 60% van de deelnemers aan dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen wanneer zij vrienden of familie bezochten. In de vierde

meting is dat percentage afgenomen tot 36%. Er is ook een daling te zien in het percentage mensen dat het lastig vindt om voldoende afstand te bewaren wanneer thuis bezoek wordt ontvangen (het percentage is met 20% afgenomen). Het percentage deelnemers dat voor iemand ging zorgen en daardoor zelden of nooit te dichtbij kwam is tussen eerste meting (65%) en de vierde meting (41%) ook sterk afgenomen.

**Figuur 6: Verandering in het percentage mensen dat aangaf dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen, meting 1, 2, 3 en 4**



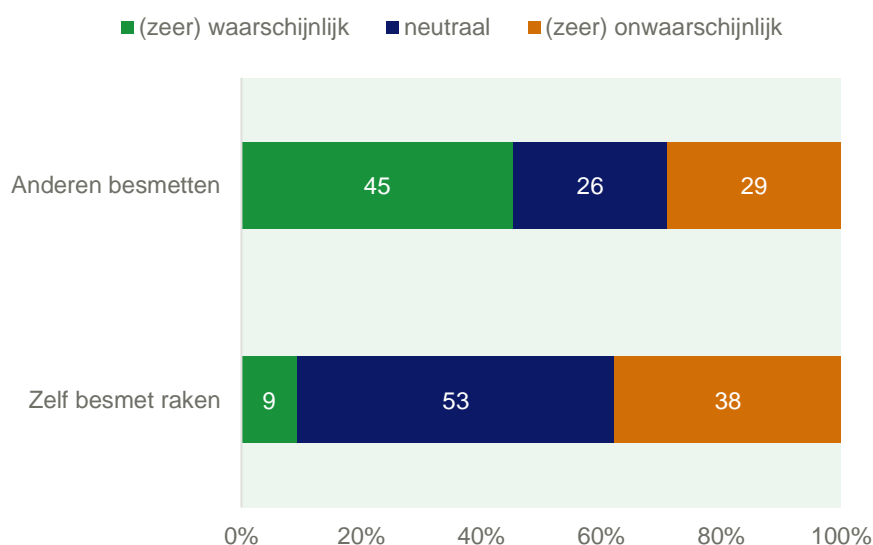
## 2.5 Risico-inschatting

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd hoe groot zij denken dat de kans is dat als ze corona-besmet zijn, ze dit doorgeven aan anderen. Daarnaast is gevraagd hoe erg ze dat zouden vinden. Achtendertig procent geeft aan dat ze het (zeer) onwaarschijnlijk vinden dat ze besmet worden. Negen procent vindt dit juist (heel) waarschijnlijk. Als mensen besmet zouden raken dan vindt 62% dit wel (heel) erg.

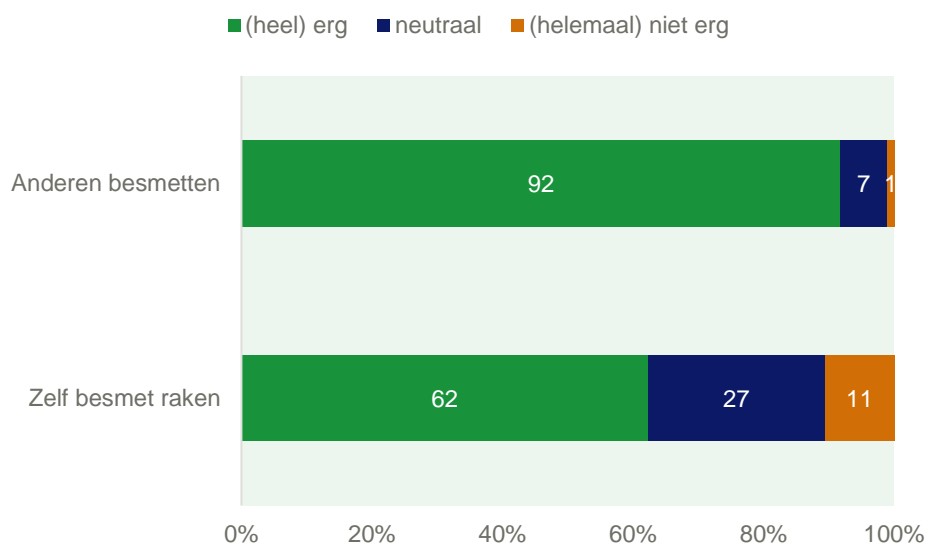
Vijfenvoertig procent van de deelnemers acht de kans groot het virus aan anderen door te geven als ze besmet zouden zijn. Bijna iedereen (92%) zou het (heel) erg vinden het virus door te geven aan iemand anders.

24% van de mensen acht het (zeer) waarschijnlijk dat er een tweede golf van corona besmettingen komt. 10% van de mensen denkt juist dat dat (zeer) onwaarschijnlijk is. Mocht er een tweede golf komen, dan vindt 89% van de mensen dat (heel) erg.

**Figuur 7: Inschatting kans om zelf besmet te raken of om anderen te besmetten, meting 4**



**Figuur 8: Inschatting ernst van zelf besmet raken of van anderen besmetten, meting 4**

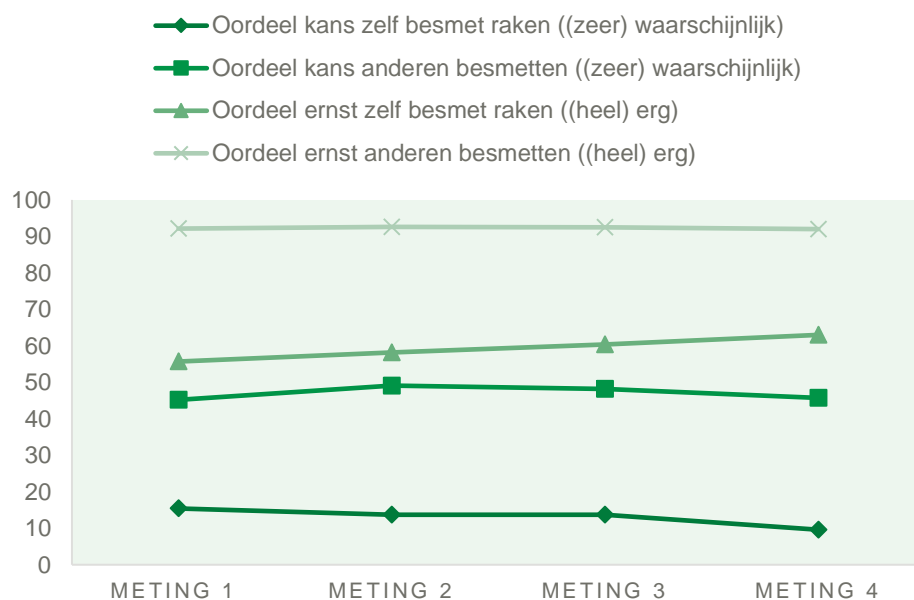


### 2.5.1 Verandering in risico-inschatting

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan.

Het aantal mensen dat het (zeer) waarschijnlijk vindt besmet te raken daalt gestaag sinds de eerste meting (van 15 naar 10%). Het aantal mensen dat het (heel) erg vindt besmet te raken is echter gestegen van 56 naar 63%.

**Figuur 9: Verandering kans en ernst om zelf of anderen te besmetten, meting 1, 2, 3 en 4**

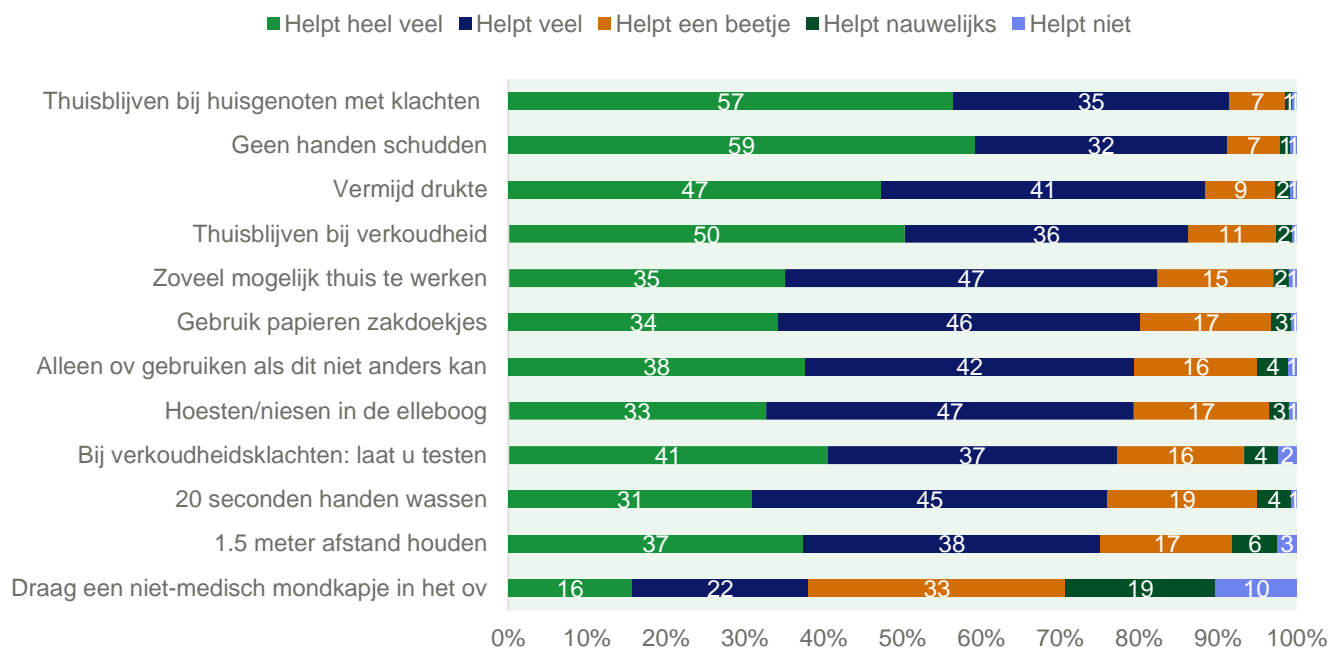


## 2.6 Maatregelen helpen

Deelnemers zijn ook gevraagd of ze denken dat de maatregelen helpen. De resultaten zijn in onderstaande grafiek te zien. Voor de meeste maatregelen geeft 75 tot 92% aan dat de regels (heel) veel helpen. Het gebruik van een niet-

medisch mondkapje in het openbaar vervoer scoort veel lager: 38% denkt dat deze maatregel (heel) veel helpt. De gedragsregels waarvan de meeste mensen aangeven dat deze (heel) veel helpen zijn thuisblijven bij verkoudheid en koorts van huisgenoten (92%), geen handen schudden (91%) en het vermijden van drukte (88%).

Figuur 10: Hoe goed helpen de gedragsregels, meting 4

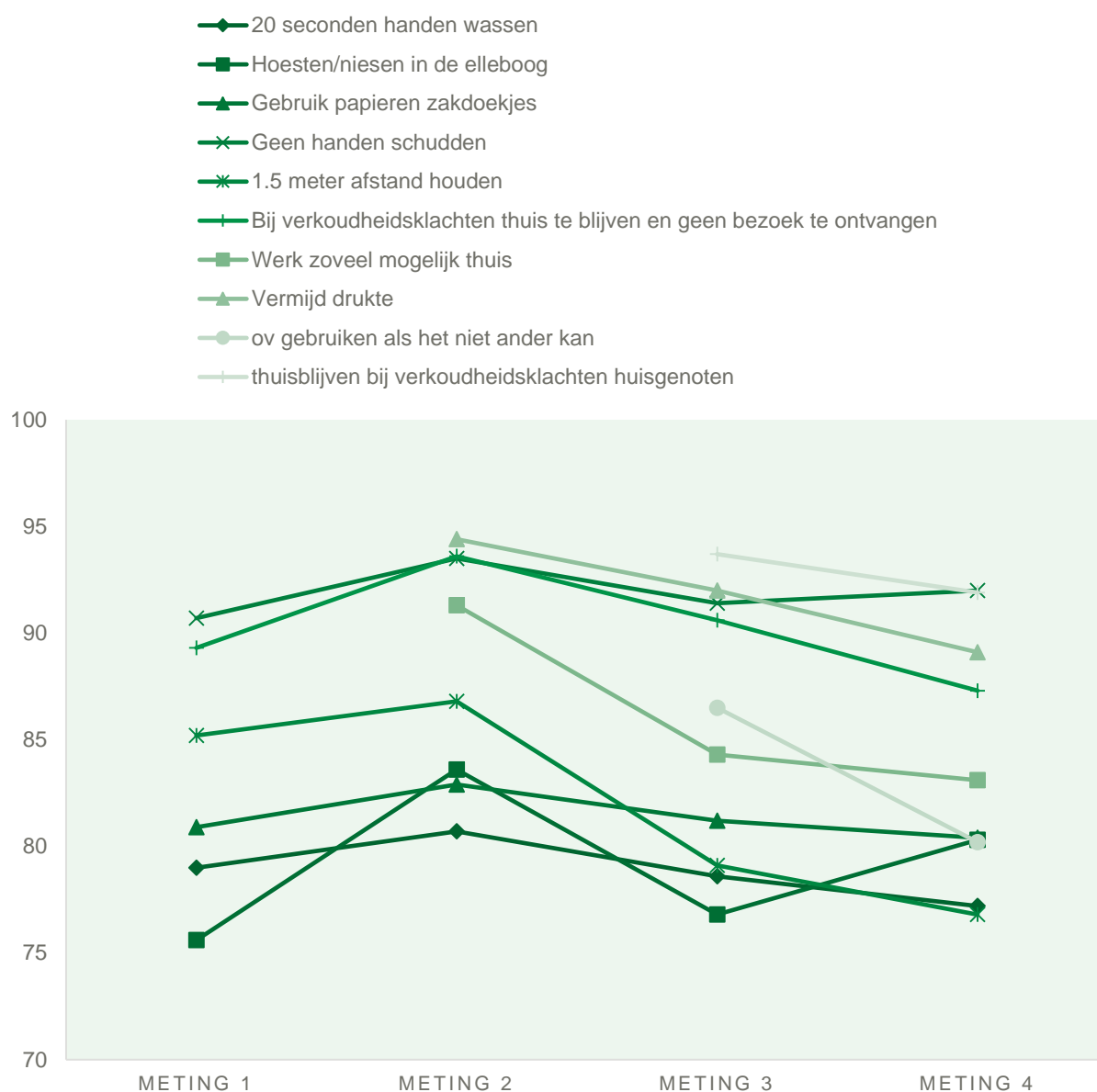


### 2.6.1 Verandering in mening of maatregelen helpen

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In vergelijking met de eerste meting is er een daling te zien in het aantal deelnemers dat vindt dat 1,5 meter afstanden (heel) veel helpt. Tijdens de eerste meting vond 85% dit en

bij de vierde meting was dit 77%. Ook bij het zoveel mogelijk thuiswerken en het vermijden van drukte is een afname te zien van het aantal mensen dat denkt dat dit (heel) veel helpt. Ten opzichte van de vorige meting is een daling te zien in het aantal mensen dat aangeeft dat het helpt om het ov alleen te gebruiken als het niet anders kan.

Figuur 11: Verandering in mening of maatregelen (heel) veel helpen, meting 1, 2, 3 en 4

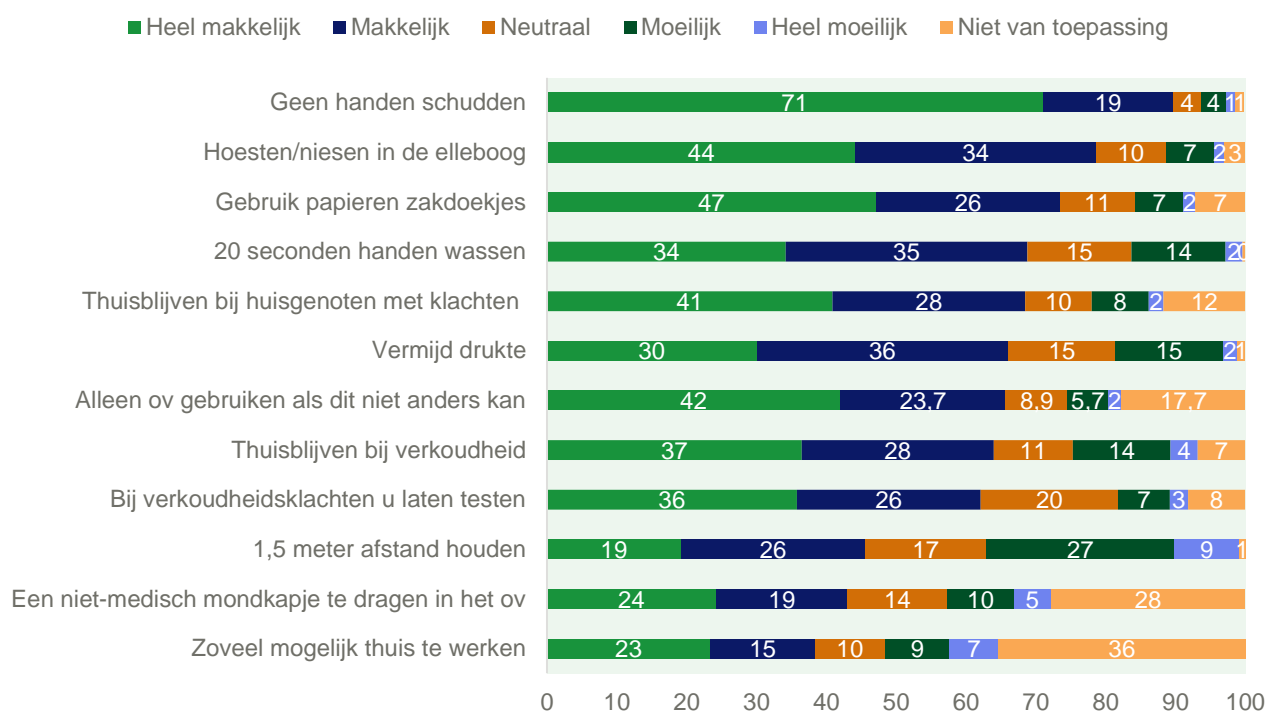


## 2.7 Opvolgen van gedragsmaatregelen

Aan de deelnemers is gevraagd hoe moeilijk of makkelijk zij het vinden om zich aan de gedragsregels te houden. Voor de meeste maatregelen geldt dat een meerderheid

van de deelnemers het (heel) makkelijk vindt om zich eraan te houden. Voor het niet schudden van handen is dit zelfs 90%. De regels die als minder makkelijk worden ervaren zijn '1,5 meter afstand houden', 'vermijd drukte' en 'thuisblijven bij verkoudheid'.

Figuur 12: Hoe makkelijk of moeilijk is het om je aan de maatregelen te houden, meting 4



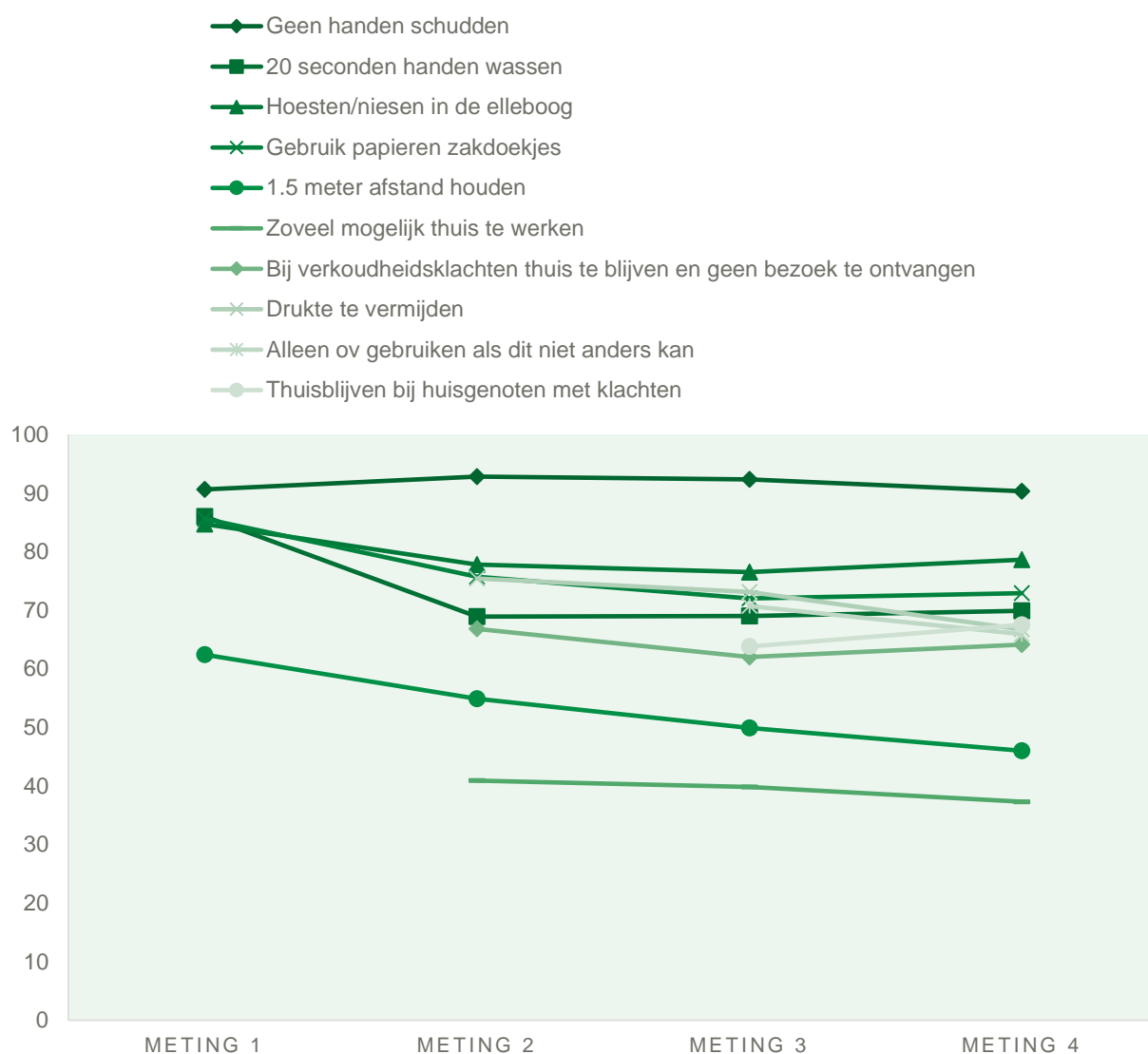
### 2.7.1 Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In figuur 13 is te zien hoe makkelijk deelnemers het vinden om zich aan de gedragsregels te houden. Het grootste verschil ten opzichte van meting 1 is te zien bij percentage deelnemers dat het (heel) makkelijk vindt om 1,5 meter afstand te

houden. Bij de eerste meting vond 62% dit (heel) makkelijk, bij de vierde ronde was dit percentage 46. Bij het voldoende lang handen vond een grote daling plaats tussen meting 1 en 2, daarna stabiliseerde dit percentage. In vergelijking met de derde meting vinden mensen het moeilijker om drukte te vermijden en het ov alleen te gebruiken als dit niet anders kan.



**Figuur 13: Hoe makkelijk is het om aan de gedragsregels te houden; (heel) makkelijk, meting 1, 2, 3 en 4**



## 2.8 Testen

Vanaf 1 juni kan iedereen met corona-gerelateerde klachten (zoals hoesten, neusverkouden en koorts) zich laten testen op het virus. Tien procent van de deelnemers zegt hiervan gebruik te hebben gemaakt. Daarnaast is gevraagd of mensen gebruik zouden maken van de mogelijkheid om zich te laten testen als zij klachten zouden hebben. Driekwart van de deelnemers (76%) zegt dit te zouden doen, 6% wil dit niet doen en 18% weet het niet.

## 3 Gezond zijn en gezond gedrag

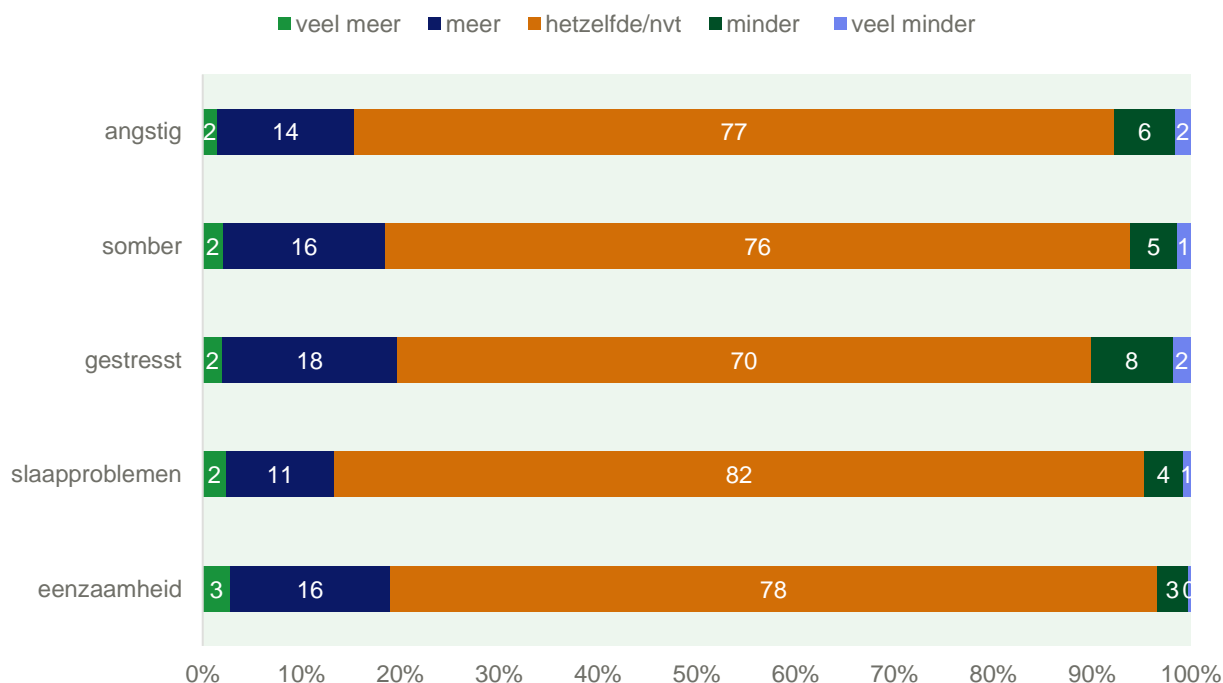
### 3.1 Welbevinden

Het besef dat men risico loopt en dat de maatregelen helpen om dit risico te verkleinen, kan mensen motiveren de maatregelen op te volgen. Echter, de coronacrisis heeft ook een prijskaartje: de vrijheid en mogelijkheden worden beperkt en mensen kunnen angstig zijn. Dit kan invloed hebben op onze mentale, fysieke, en sociale gezondheid. Bovendien kunnen deze negatieve gevolgen van invloed zijn op de motivatie om de gedragsregels te blijven opvolgen.

De deelnemers geven hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst een score van 7,4 op een schaal van 1-10.

In figuur 14 is te zien dat een groot deel van de mensen aangeeft dat hun mentaal welbevinden vergelijkbaar is met de periode voor de crisis. Er zijn echter ook veel mensen bij wie het mentale welbevinden slechter is dan voor de crisis. Zo geeft ongeveer een op de vijf deelnemers aan meer gestrest, eenzamer of somberder te zijn. Er zijn ook mensen die aangeven dat hun mentaal welbevinden juist beter is vergeleken met de periode voor de crisis. Zo geeft 10% van de deelnemers aan minder stress te ervaren dan voor de coronacrisis.

**Figuur 14: Mentaal welbevinden, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 4**

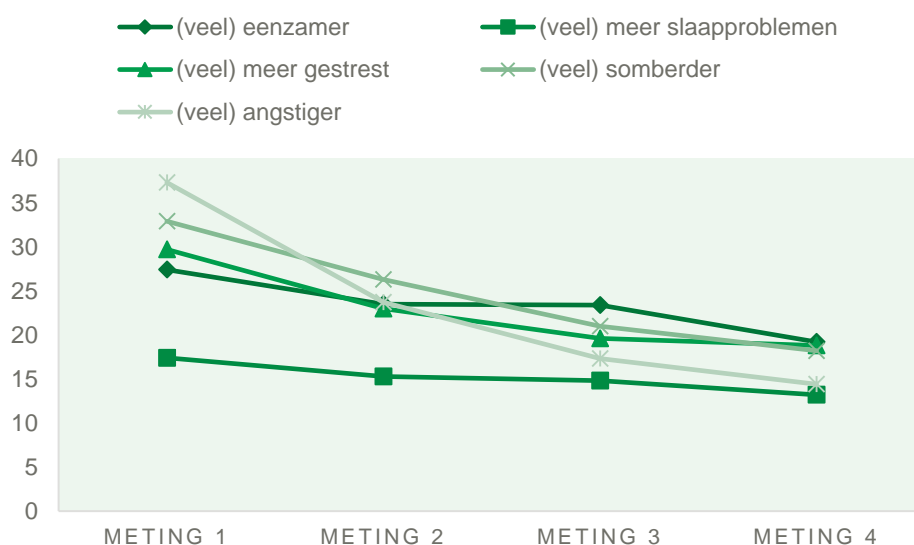


### 3.1.1 Verandering in mentaal welbevinden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het rapportcijfer wat mensen geven aan hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst, neemt licht toe van 7.0 bij meting 1 tot 7,4 bij meting 4.

In figuur 15 is te zien dat er sprake is van een verandering in het mentaal welbevinden. De grootste afname is te zien in het percentage mensen dat zich (veel) angstiger voelt. Bij de eerste meting voelde 37% (veel) angstiger dan voor de coronacrisis, bij de vierde meting was dit 14%. Ook bij het aantal mensen dat zich meer gestrest, somberder of eenzamer voelt, is een daling te zien van respectievelijk 11, 15 en 8 procentpunt.

Figuur 15: Verandering in mentaal welbevinden, meting 1, 2, 3 en 4



### 3.2 Leefstijl

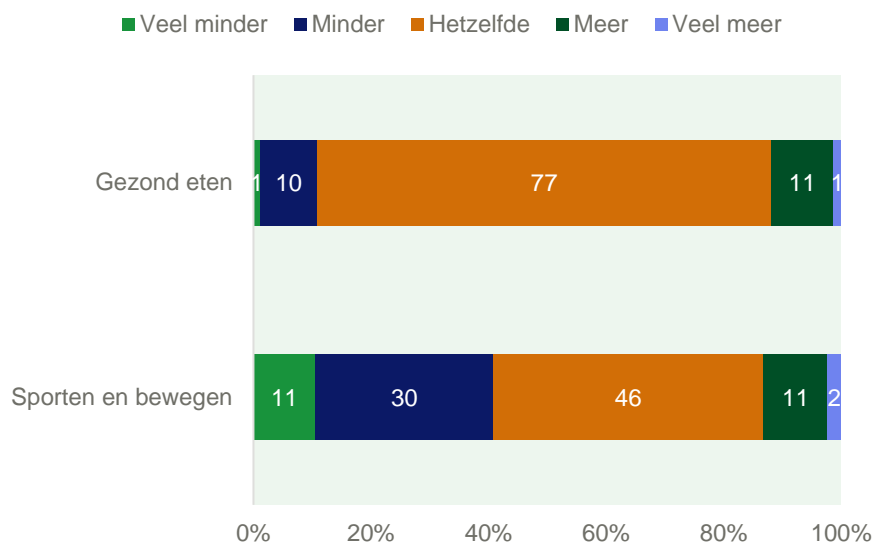
Een gezonde leefstijl helpt om mentaal, fysiek en sociaal gezond te blijven, ook in coronatijd. Het gaat hierbij onder andere om sporten, bewegen en gezond eten. Een toename in gebruik van middelen zoals alcohol en tabak kan invloed hebben op stemming en op kwaliteit van de slaap.

Mensen geven aan dat ze niet ongezonder zijn gaan eten vergeleken met voor de crisis: 77% eet nog hetzelfde. Bij sporten en bewegen rapporteren mensen een flinke afname: 41% geeft aan (veel) minder te bewegen. De sluiting van sportaccommodaties en fitnesscentra en het meer

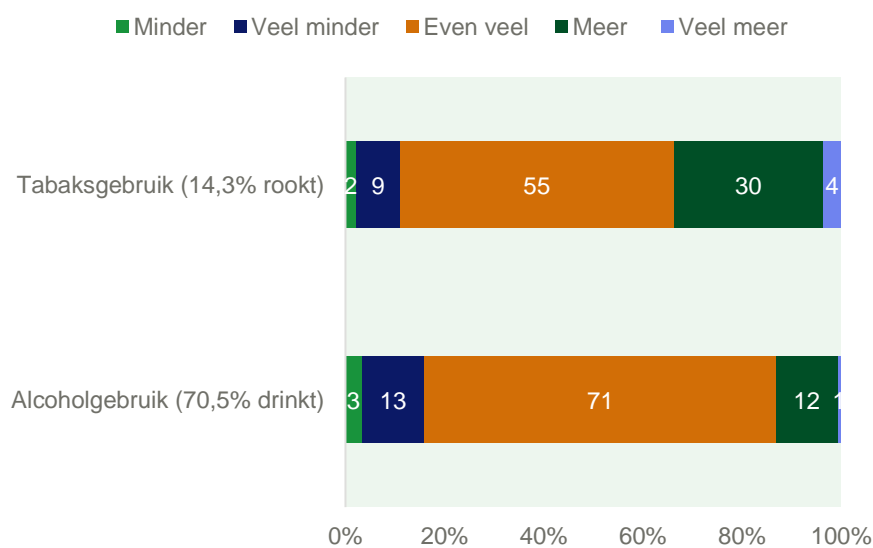
thuiswerken kunnen hierbij een rol spelen, net zoals het advies 'vermijd drukte' (voor 6 mei 2020 'blijf zoveel mogelijk thuis').

Bijna een derde van de respondenten gaf aan geen alcohol te drinken. Van de drinkers zegt 16% (veel) meer te zijn gaan drinken, terwijl 13% (veel) minder drinkt. Slechts 14% van de deelnemer rookt. Bij rokers zien we dat ongeveer een derde van de respondenten (veel) meer is gaan roken, terwijl 11% (veel) minder is gaan roken. Of er ook mensen zijn gestopt met roken sinds de crisis laten deze resultaten niet zien.

**Figuur 16: Leefstijl, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 4**



**Figuur 17: Middelengebruik, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 4**

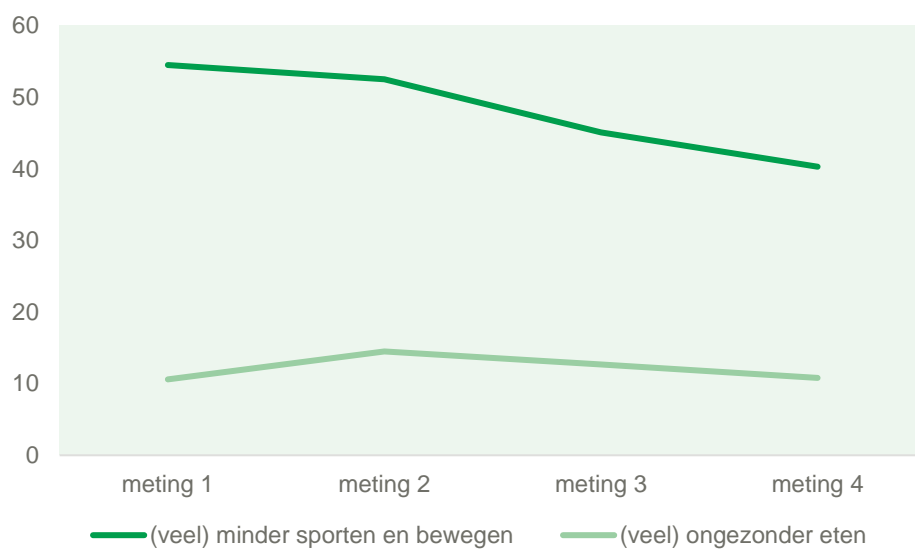


### 3.2.1 Verandering in leefstijl

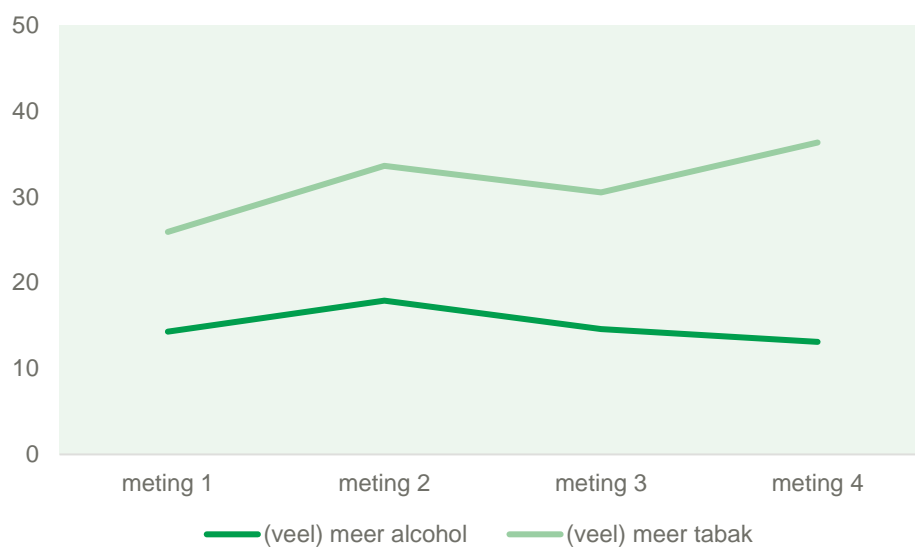
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft (veel) minder te zijn gaan sporten is met 14 procentpunten afgenomen sinds de eerste meting. Het wel of niet gezond eten is redelijk constant gebleven. Ook het aantal deelnemers dat aangeeft

meer te zijn gaan drinken is redelijk constant gebleven. Onder rokers is een stijging te zien van het aantal mensen dat zegt (veel) meer te zijn gaan roken. Bij de eerste meting gaf 26% van de rokers aan (veel) meer te zijn gaan roken, bij de vierde meting gaf 36% van de rokers dit aan.

**Figuur 18: Verandering in leefstijl, meting 1, 2, 3 en 4**



**Figuur 19: Verandering in middelengebruik, meting 1, 2, 3 en 4**



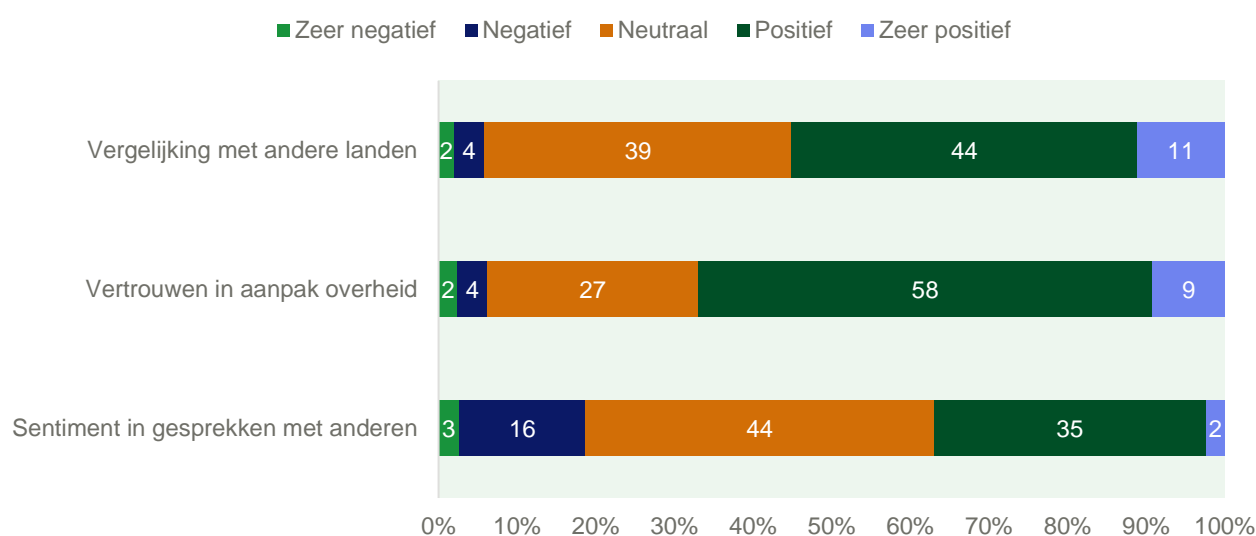
# 4 Vertrouwen in de Nederlandse aanpak

## 4.1 Sociale omgeving

De mensen om ons heen kunnen invloed hebben op het beeld dat we vormen van de maatregelen. Van de deelnemers geeft 23% aan bijna dagelijks tot meerdere keren per dag met anderen te spreken over de Nederlandse aanpak van de coronacrisis: 37% van die gesprekken was (zeer) positief en 19% (zeer) negatief.

Er is over het algemeen vertrouwen in de Nederlandse aanpak: 67% heeft (veel) vertrouwen, 6% (helemaal) geen vertrouwen. In vergelijking met andere landen doet Nederland het volgens meer dan de helft van de respondenten (55%) (veel) beter, terwijl een kleinere groep het beleid (veel) slechter vindt (6%).

Figuur 20: Beeld van de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid, meting 4



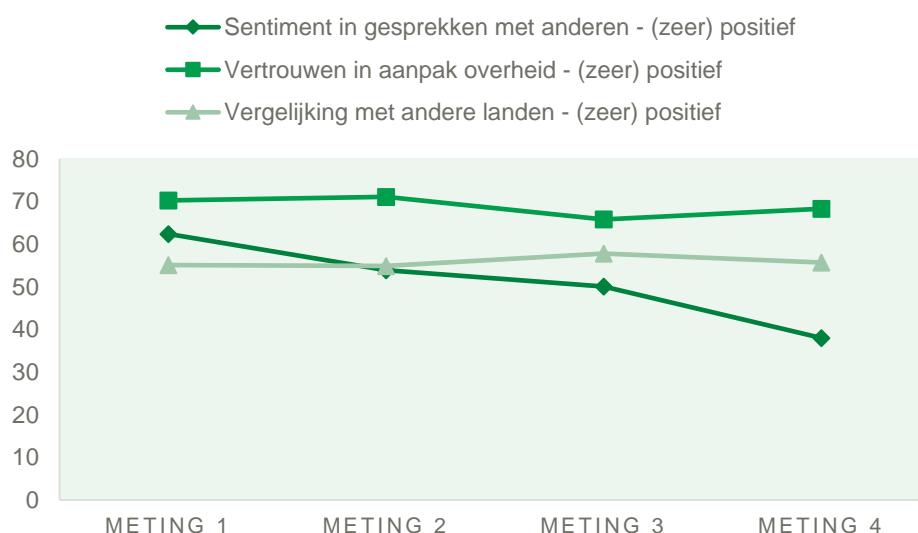
### 4.1.1 Verandering in sociale omgeving

Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In vergelijking met de eerste meting is de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid minder vaak een onderwerp van gesprek. Bij de eerste meting sprak 52%

van de deelnemers bijna dagelijks of meerdere keren per dag hierover. Bij de vierde meting deed 22% dit.

Het sentiment in gesprekken met anderen is negatiever geworden. Het percentage deelnemers dat gesprekken als (zeer) positief ervaart, is gedaald met 24 procentpunt ten opzichte van de eerste meetronde.

**Figuur 21: Verandering in vertrouwen van de Nederlandse aanpak, meting 1, 2, 3 en 4**



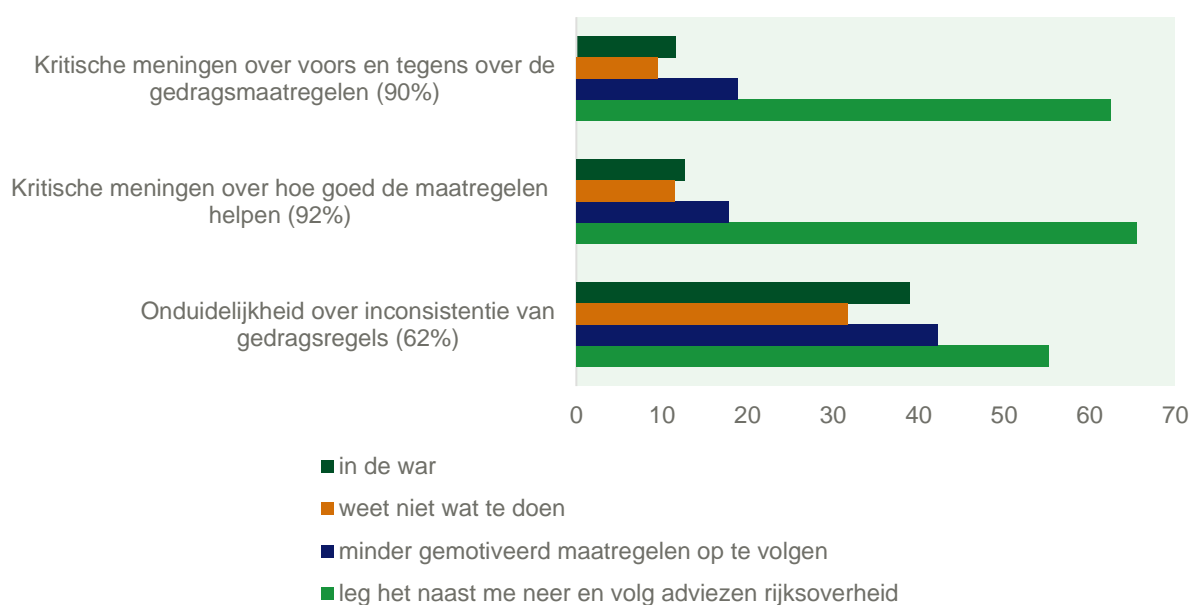
## 4.2 Onduidelijkheid maatregelen en kritische geluiden

Voor het goed kunnen uitvoeren en volhouden van gedragsregels is het belangrijk dat mensen begrijpen wat ze moeten doen. 62% van de deelnemers geeft aan dat ze de gedragsregels soms inconsistent vinden. Op de vraag wat mensen daar vervolgens mee doen, antwoordt toch meer dan de helft (55%) dat ze het naast zich neer leggen en de adviezen van de overheid opvolgen, 42% geeft aan dat ze hierdoor minder gemotiveerd zijn om de maatregelen op te volgen, 39% raakt in de war en 32% weet niet wat te doen.

92% van de deelnemers geeft aan kritische meningen van anderen te horen over hoe goed de corona gedragsmaatregelen werken om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Twee derde van hen geeft aan dit naast zich neer te leggen en de adviezen van de rijksoverheid op te volgen.

Negentig procent geeft aan kritische meningen van anderen te horen over de voor- en nadelen van het pakket aan gedragsmaatregelen (bijvoorbeeld of de effecten van de maatregelen op de verspreiding van het virus wel opwegen tegen mogelijke nadelen, zoals eenzaamheid en economische gevolgen). 63% van hen geeft aan dit naast zich neer te leggen en de adviezen van de rijksoverheid op te volgen.

**Figuur 22: Inconsistentie en kritische geluiden over gedragsmaatregelen, meting 4**



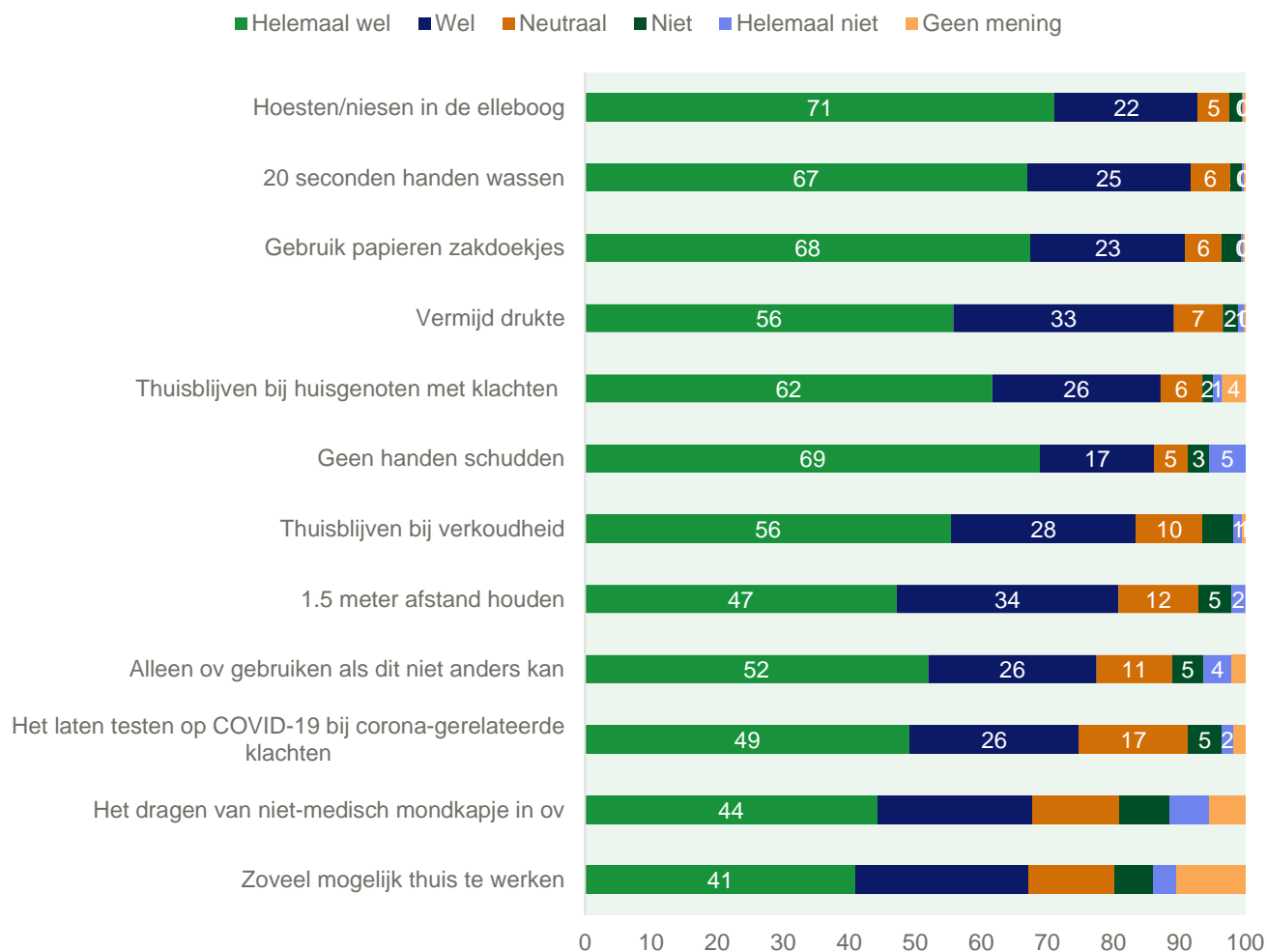


### 4.3 Draagvlak voor de maatregelen

We hebben het draagvlak voor maatregelen uitgevraagd zoals die in de onderzoeksperiode, 17 juni t/m 21 juni 2020, van kracht waren. Vervolgens is die vraag herhaald voor als deze maatregelen nog 6 weken of 6 maanden zouden duren. Dit geeft de mate weer waarin mensen zichzelf de maatregelen nog voor langere tijd zien volhouden.

Het draagvlak voor de veel van de maatregelen is hoog. Voor elke maatregel geldt dat een meerderheid van de respondenten achter de maatregel staat. Variërend van 67% tot 96%. Het minste draagvlak is er voor de maatregelen om zowel mogelijk thuis te werken en om een niet-medisch mondkapje te dragen in het OV.

**Figuur 23: Bereidheid om aan maatregelen te houden, meting 4, 17 juni – 21 juni**

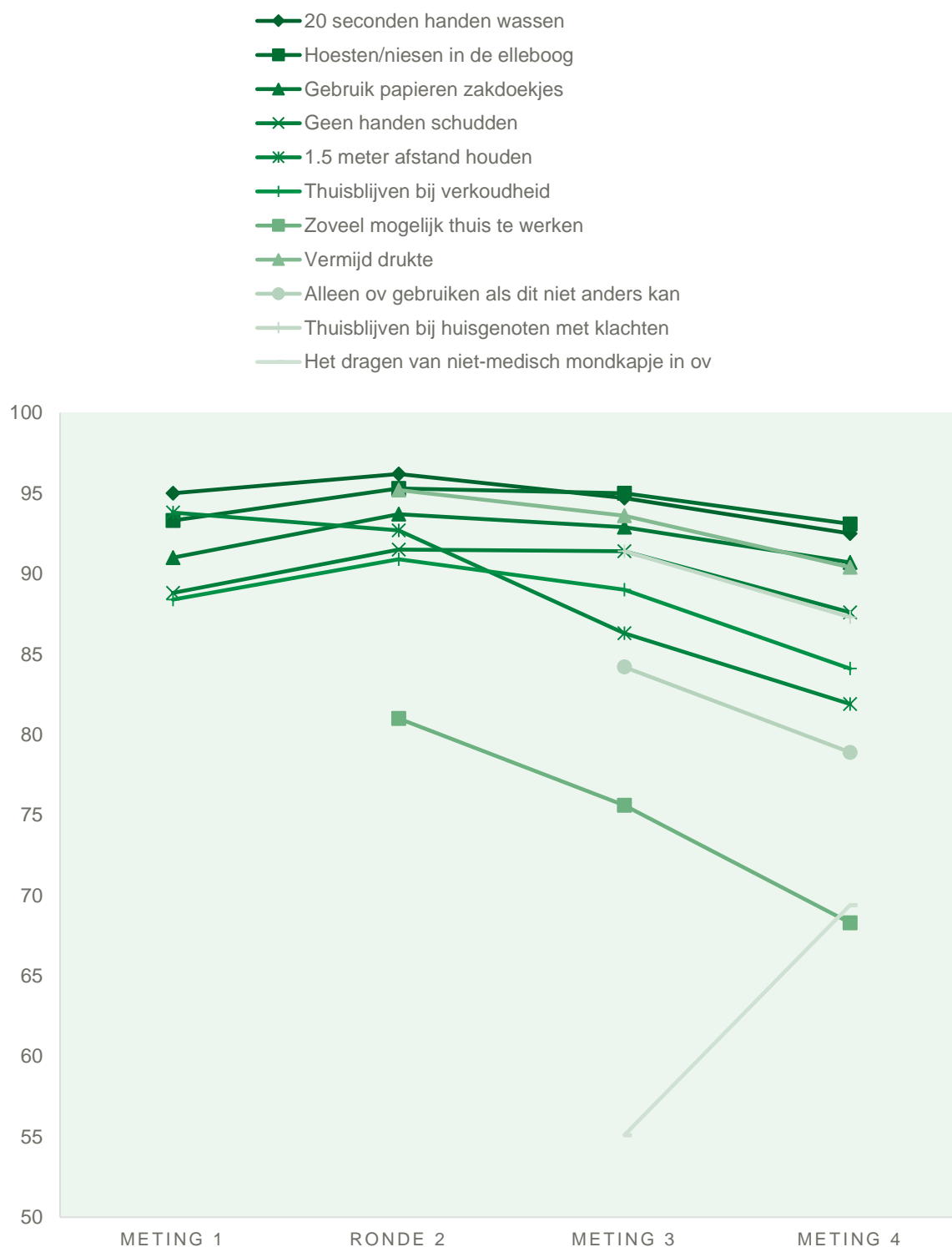


#### 4.3.1 Verandering in draagvlak

Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het draagvlak voor veel maatregelen is onveranderd hoog gebleven. Er is een afname te zien in draagvlak voor 1,5 meter afstand houden (min 12 procentpunt t.o.v. meting 1) en

zoveel mogelijk thuis werken (min 13 procentpunt). Het draagvlak voor het dragen van een niet-medisch mondkapje in het OV is vergeleken met de vorige meting toegenomen met 14 procentpunt. Overigens was deze gedragsregel toen nog niet geldig.

**Figuur 24 Verandering in draagvlak, meting 1, 2, 3 en 4**



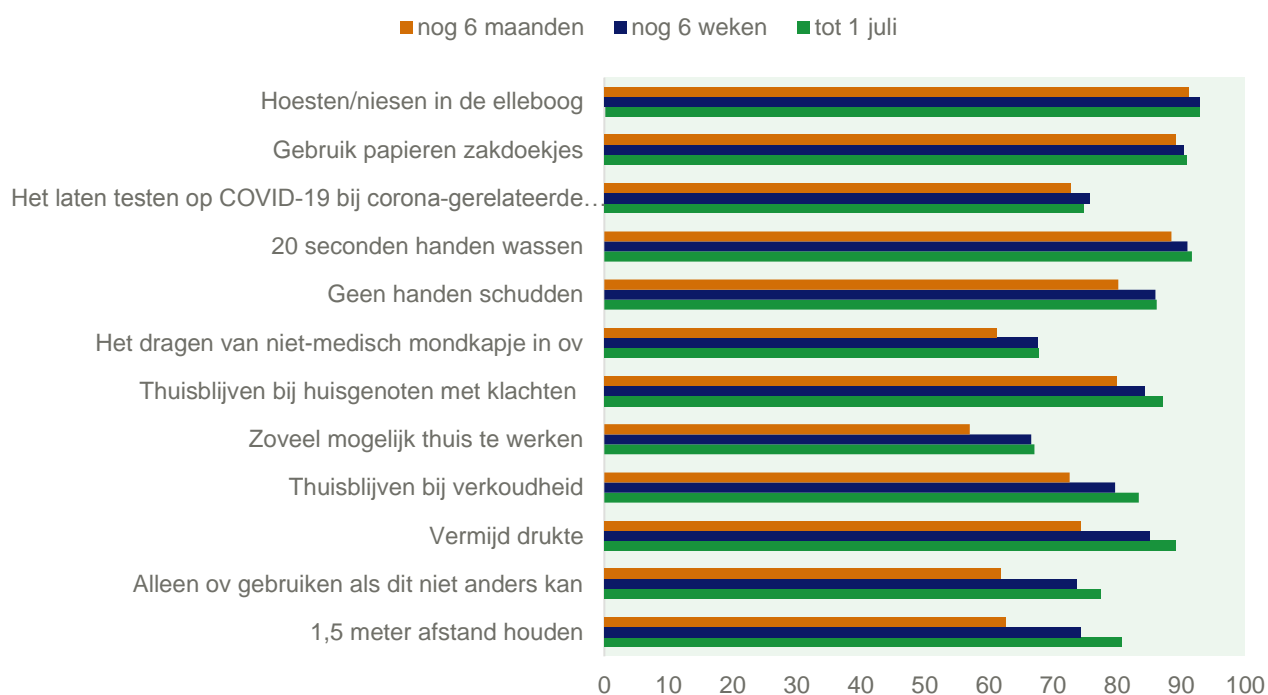
### 4.3.2 Wat als de gedragsmaatregelen langer gaan duren?

Als de maatregelen langer duren, denken mensen het moeilijker vol te kunnen houden. De mate waarin mensen achter de maatregelen staan, neemt af als de maatregelen nog zes weken zouden duren en nemen verder af als ze nog zes maanden zouden duren.

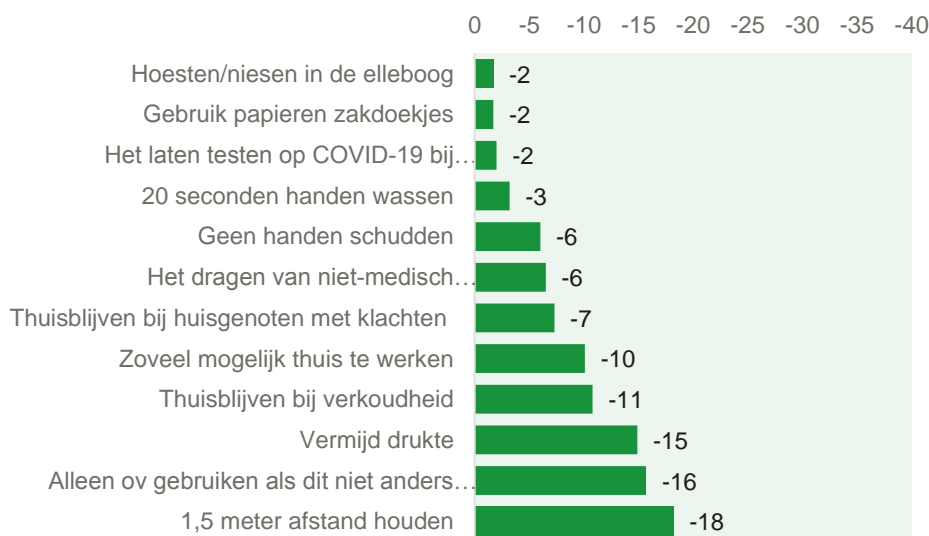
Mensen blijven onverminderd achter de hygiënemaatregelen staan, ook als die nog 6 maanden zouden duren. Het draagvlak voor de andere maatregelen neemt enigszins af als die met 6 weken verlengd zouden worden. Als ze met 6 maanden verlengd zouden worden, is er een flinke afname.

De sterkste daling is te zien bij het 1,5 meter afstand houden: 18%-punt afname in het aantal mensen dat (helemaal) achter de maatregelen staat.

**Figuur 25: Bereidheid om aan de maatregelen te houden als deze nog langer gaan duren, meting 4**



**Figuur 26: Verandering in mate van achter de maatregelen staan als de maatregelen nog 6 maanden duren, meting 4**



## 5 Over de deelnemers

Vanuit de regio Rotterdam-Rijnmond hebben 5.903 deelnemers van 16 jaar en ouder meegedaan aan de vierde meting van dit onderzoek; 47% was vrouw en 53% man.

De deelnemers van de eerste meting zijn via de gemeentepanels van de gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Capelle aan den IJssel en Nissewaard gevraagd om deel te nemen. Daarnaast konden mensen via diverse social mediakanalen participeren aan het onderzoek; ongeveer een kwart van de mensen heeft via social media meegedaan of heeft de vragenlijst van iemand anders doorgestuurd gekregen. Vanwege de benaderingsmethode zijn inwoners uit bovengenoemde regiogemeenten oververtegenwoordigd in het onderzoek ten opzichte van de andere gemeenten in onze regio. Voor de vierde meting zijn alleen mensen benaderd die al in eerdere metingen hebben meegedaan en hebben aangegeven mee te willen doen aan vervolgonderzoek. Ten opzichte van de bevolking in de regio zijn er minder deelnemers onder de 40 jaar (13% van de deelnemers) en is met name de groep tussen de 55 en 69 jaar sterk oververtegenwoordigd (41%). Van de deelnemers woont 24% alleen.

De samenstelling van de onderzoeksgroep is niet representatief voor de algemene bevolking in de regio. De resultaten geven echter wel een indicatie van de situatie in de regio Rotterdam-Rijnmond.

## Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteur



Bianca Stam (1978) is epidemioloog. Zij werkt sinds 2007 als onderzoeker bij de gemeente Rotterdam. Daar doet zij vooral onderzoek naar gezondheid en gedrag.

[Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl)



Gemeente Rotterdam